

27.14x17.54	1	3	עמוד	קטן	04/05/2022	81548830-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790						

עכשיו תורנו לרצות

נס הרצון שהצליח הרצל לזהות עוד לפני שהעז לומר בפומבי את חזונו, כולל חזון בית המקדש שפירט לימים ב'אלטנוילד' איתמר סג"ל

בחלומי אלא את מה שהוא באמת רוצה. אבל הרצל לא הסתפק במדינה. בסיוור המפורסם של הסופר מרק טוויין, הגיע הלה לירושלים. את מה שחש שם לא קשה לחוש מבעד לשורות היומן: "בלואי סחבות, עוני, דלות וזוהמה... מצויים כאן בשפע. מצורעים, נכים, עיוורים ורפי שכל מסתערים עליך מכל העברים... ירושלים היא עיר קודרת, משמימה, חסרת חיים. לא הייתי רוצה לחיות בה".

שנים לא רבות לאחר מכן הגיע ירושלימה מנהיג התנועה הציונית שקמה זה עתה בנימין זאב הרצל. מה שראה טוויין בעיניו ראה פחות או יותר גם הוא בעיני הבשר, אך בעיני רוחו ראה מה שעניי טוויין טחו מראות. בספרו 'אלטנוילד', המתאר את אותם תרי הארץ ששבו אליה לאחר כעשרים שנים וכבר אינם מסוגלים לזהותה, מדמיין הרצל את אשר עברה ירושלים בתוך עשרים שנה בלבד: "לפנים ראו פה עיר נוגה משתרעת על הגבעות האלה. הפעם ראו עיר מלאה הוד ועוז עלומים. לפנים היתה ירושלים מתה, ועתה התנערה ותחי". כל זה, אומר הרצל, אם רק ירצו.

אבל הרצל לא הסתפק גם בבניין ירושלים

חזונו של הרצל אינו מסתיים בבניין ירושלים. בבואם לירושלים גליהם של גיבורי המעשה מובילות אותם אל הלב, לבית המקדש, ושם הם חשים בשובה של השכינה לציין. "בנין ענק מלא הוד, שהאיר בלבנת זהר ובכתם פס; גגו נשען על עמודי שיש, יער של עמודים, ועל כל עמוד כותרת זהב... זה בית המקדש... הוא שב ונבנה יען כי המועד בא... הנה עמדו הבנים השבים של עם א-להים העתיק וירוממו את נפשותיהם אל הלא-נראה. הם עמדו כאבותיהם לפנים על הר המוריה".

נציגים יהודים מעונבים וחבושי מגבעות אל אולם התיאטרון בעיר שווייצרית. אבל הרצל הבין את גודל המעמד והבין כי הנה הגיע הרגע: עם ישראל רוצה, אבל באמת רוצה לשוב לארצו ולייסד בה מדינה. "אילו באתי לסכם את קונגרס באזל באמרה אחת, שעלי להיזהר שלא לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: 'בבאזל יסדתי את מדינת היהודים'... לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול".

למרות הכול קם הדבר ונהיה

"קמה באחרית הימים תנועה חרישית", כתב הראי"ה קוק שנים רבות לפני הקמת המדינה. "מלאה אונים וחפצים, מלאה נגודים וסתירות, מלאה אורות ומחשכים, וחושבת לחתור אל החוף לישועת ישראל". כהרצל שהכריז שהשיבה למדינה היהודית היא בראש ובראשונה שיבה אל היהדות, ראה בה הרב קוק את אורו של משיח. התנועה החרישית הלכה וגדלה, כוח הרצון הלך וגבר ומצא לו, כטבעו של הרצון החזק, דרכים לפרוץ בהן. באופן בלתי צפוי גורשו הטורקים מאדמת הארץ בתום מלחמת העולם הראשונה, והבריטים, שחפצו לחזק את מעמדם באזור מול רוסיה וצרפת, פרסמו את הצהרת בלפור בלחצם של ויצמן, הרב קוק ואחרים. הרוב הערבי בארץ ישראל ונסיגתם של הבריטים מתוכניתם המקורית לא יכלו לכוח הרצון הציוני שהיה לאש בוערת. בכוחו הפריחו את הטרשים, בנו בית, כביש וגשר ונטעו עץ בארץ ישראל. בפלאי מאורעות מלחמת העצמאות סר איום הרוב הערבי משטחי מדינת ישראל הצעירה, קם הדבר ונהיה, בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים, כאותו חולם מהרהורי לבו ואין מראין לו

"אתה משוגע", קבעו, "נשתבשה עליך דעתך, אתה קודח מחום ונזקק לרופא". זו הייתה פחות או יותר התגובה של חבריו הקרובים של תיאודור בנימין זאב הרצל כאשר הציג להם את החזון להקים מדינה לעם היהודי הנכתב בספר 'מדינת היהודים'. והם לא היו היחידים: רבים מעם ישראל חשבו כך, ובהם שועי עולם כמו הברון רוטשילד והברון הירש וכן רבים מרבני אירופה, אורתודוקסים ורפורמים כאחד.

והם צדקו. שום אדם רציונלי לא יכול להעלות על דעתו שהדבר באמת בר ביצוע. לא לחינם חלמו היהודים על משיח הבא לקחתם דרך נס, מגרש את יושבי הארץ באותות ובמופתים ומוריד להם מן השמיים את בית המקדש בנוי באש.

בארץ ישראל שלטה האימפריה העות'מאנית לאורך מאות שנים, ואיש מלבד הרצל הנאיבי לא חשב שהם ייתנו אותה מרצונם החופשי למקום מדינה ליהודים. לכל היותר, חשבו חלק מן היהודים חובבי ציון, אפשר וצריך להקים בארץ ישראל נקודות יישוב יהודיות חקלאיות, לזכות במצוות יישוב הארץ, לאכול מפריה ולשבוץ מטובה.

אבל הרצל לא הסתפק במושבה; הוא רצה מדינה. ומה שראה הרצל, אחרים לא ראו, ומה שידע הוא, אחרים לא ידעו. אם לא ירצו בני ישראל, קבע חוזה המדינה, הרי יישאר כל זה בגדר חלום בלבד. אך אם ירצו, אין זו אגדה אלא מציאות של ממש. עכשיו. "אין בעולם אדם חזק או עשיר שיוכל להסיע עם מארץ אל ארץ", כתב בספר 'מדינת היהודים', "רק רעיון יחולל זאת. אכן, לרעיון המדינה כח כזה".

אבל רק אם ירצו. "בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים", כתב ביומנו לאחר הקונגרס הציוני הראשון. מובן, שום מדינה לא קמה, בסך הכול נקבצו מאתיים

כמדומה שאילו היה מגיע כעת הרצל ורואה את אשר עשינו, היה גאה במעשינו, אך גוער בנו כי נעצרנו באמצע, ודומה כי שכחנו את בית המקדש. וכבר אמרו רבותינו כי כל קדושת הארץ מקורה בבית המקדש, ובלעדיו אין לנו דבר. ועכשיו, האם כואב לנו באמת מה שעושים הערבים בהר קודשנו? האם אנחנו מוכנים לקום ולעשות באמת כדי להפסיק את החרפה בהר הבית?

ועכשיו תורנו

אם רק נרצה, אבל באמת נרצה, באופן שיגרום לנו לצאת מהמיטה, לעשות כל שלא ידנו כדי שיקום הדבר, הכול יקרה. אם רק באמת נרצה ולא רק נאמר שאנחנו רוצים, נחזור לגוש קטיף.

עד כמה שזה נראה בלתי אפשרי, הקמת המדינה בימיו של הרצל הייתה בלתי אפשרית הרבה יותר. אם רק נרצה באמת, נשוב לכל חלקי ארץ ישראל. אם לא נסתפק בצפצוף הזרזיר ובתפילה מן השפה ולחוץ, נכסוף באמת בתכלית הכוסף, נזכה בוודאות לטהרת הר הבית מהשועלים שהילכו בו, לבניין בית המקדש ולחזרת השכינה לציין במהרה בימינו.